

de 1750 til, han skal have Lov til at faa helt ud de 3400, men det er jo den Slags, som man nok bliver enig om. Den ærede sidste Taler gjorde sig vist skyldig i en Fejl ved at sige, at de kunde tage en Udmærk eller en Udloed at lægge Havelodderne paa. Jeg er imod § 5, første Punktum, hvor der staar, at det fra Begyndelsen af skal paaafes, at ingen Bruger faar mere end 1000 Aens Afstand fra sin Bølg. Det er jeg bange for kan ikke opnaas; jeg tror, man maa sige 2000; det kan virkelig komme til at genere meget, dersom der kun maa være 1000 Aen derhen, navnlig naar det er tæt inde ved Landsbherne — jeg taler her nærmest om Landsbherbefolkningen. — Jeg vil med det samme sige med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem denne Lov kommer tilgode, at det nærmest bliver Husmændene paa Derne; i Sjælland vil den ikke komme til at spille en ret stor Rolle, især da ikke paa Vestkysten. Men hvad jeg mener, er altsaa, at gaar man hen og sætter disse 1000 Aen som noget bestemt, gør man Uret mod Folk i Nærheden af Bjerne. En Ting maa bestemt fremhæves, og det er, at man ikke maa tage en anden Mand's Havejord. Det kommer mig ikke for, at de Herrer have været heldige med Afattelsen af denne § 5, men Meningen er god. Det ærede Medlem nævnte Præstegaardene og henviste samtidig til Grundlovens § 93. Ja, det er jo en af de Paragraffer, det er gaaet med som med saa mange andre af Grundlovens Løfteparagraffer; at der ikke er rørt ved den. Der staar der: „Intet Len, Stamhus eller Fideikommiss kan for Fremtiden oprettes. Det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Ejendom“. Det er noget, man veed, at man ikke er kommen en Smule videre med senere. Men selv om vi nu ikke kunne naa at faa disse Godser opløst, blot det saa kunde blive saadan, at de Herrer Stamhusbestidere, Grever og Baroner, hvad de nu ere, kunne faa Lov til at gaa fallit og ikke være saadan under Administration, saa skulle De se, saa gik det af sig selv; thi hvor den dygtige Kraft er, der skal den nok gøre sig gældende, og den er — det gaar jeg ud fra — ikke mindst hos Arbejder- og Husmandsklassen. Selv om det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds ikke vil anerkende det, vil jeg fastholde det. Saa skulde disse Folk nok faa fat i Jord, hvem der havde Øyst til det. Saa blev der nævnt Præstegaardene. Have vi dog ikke en Masse Præster — ja, nogle enkelte due til det, men de fleste have hverken Øyst til at pløje eller saa og have heller ikke Forstand derpaa.

Hvad skulle de have af den Jord til? Der er mangen en kraftig Mand, som kunde gøre Nytte ved at faa fat der i en hel Del mere end 2 Skæpper Land. Med Hensyn til Hegnene har det ærede Medlem fra Esbjerg omtalt, at det vilde blive meget bekvæmligt, dersom man skulde nødes til at bruge Egepæle af 1½ Aens Høide. Ja, det er sikkert; det vilde blive en dyr Historie, navnligovre i Sjælland. Smaahegn skal der jo maaste nok være, men det synes jeg, man kan overlade til de vedkommende selv, hvis Lodder ligge ved Siden af hinanden; saa blive de nok enige om, enten Hegnet skal være af Eg, Tjørn eller andet. Skulde man have en anden Slags Pæle, vilde jeg meget anbefale at bruge Husvampsvædsfen, for saa er den Pæl ligesaa solid som en Egepæl. Ja, de Herrer vide maaste ikke, hvad Husvampsvædsfen er. Det er en Vædsfe, man bestryger Roden af Træet med, naar man sætter det ned i Jorden; De vide jo nok, at Træet ellers er tilbøjeligt til at raadne op lige der, hvor Jordsmonnet begynder; men naar det er besmurt med denne Vædsfe, skal det nok staa; vi behøve ikke Egepæle. Det have de Herrer Dboere nok ikke tænkt paa, at vi derovre i Sjælland have det knapt med Egepæle. Her staar i § 9: „Samtlige Kommunens Udgifter — med Undtagelse af Afdraget paa Laan — fordeles paa de enkelte Lodder i Forhold til disses Størrelse og Værdi. Sogneraadets Skøn herom er afgørende“. Dette tror jeg rigtignok ikke gaar an, at Sogneraadets Skøn er det afgørende. Vi kende jo godt en lille Smule til Sogneraadene. Naar de have en Mand i Kommunen, som de ikke holde meget af, gøre de alt, hvad de kunne, for at faa ham ud, og naar det er en Familiefader, der kunde faa fat i en saadan Stump Have... ja, al Agtelse for Sogneraadets Ærlighed, men saa kunne de godt bruge Smaahegn for at faa ham væk. Jeg mener, at denne Mand skulde have Lov til, ogsaa angaaende denne Sag, at appellere til Amtsraadet. (Berg: Er de da bedre?) De ere saa mange flere... ja vist ere de bedre, det veed det ærede Medlem godt. Her staar i samme Paragraf, at „Lejen betales til Kommunens Kasse halbaarsvis forud hver 1ste Marts og hver 1ste September“. Det er meget godt. Det er rigtignok lidt strængt, naar der staar, at „hvis Lejen ikke betales inden de nævnte Dage, kan Havelodden straks lejes ud til en anden eller midlertidig dyrkes for Kommunens Regning“. Hvad fortaas der ved straks? Er det en Dag eller to, eller er det maaste en Maaned? Det kunde træffe sig saa, at en Mand maaste ikke godt kan